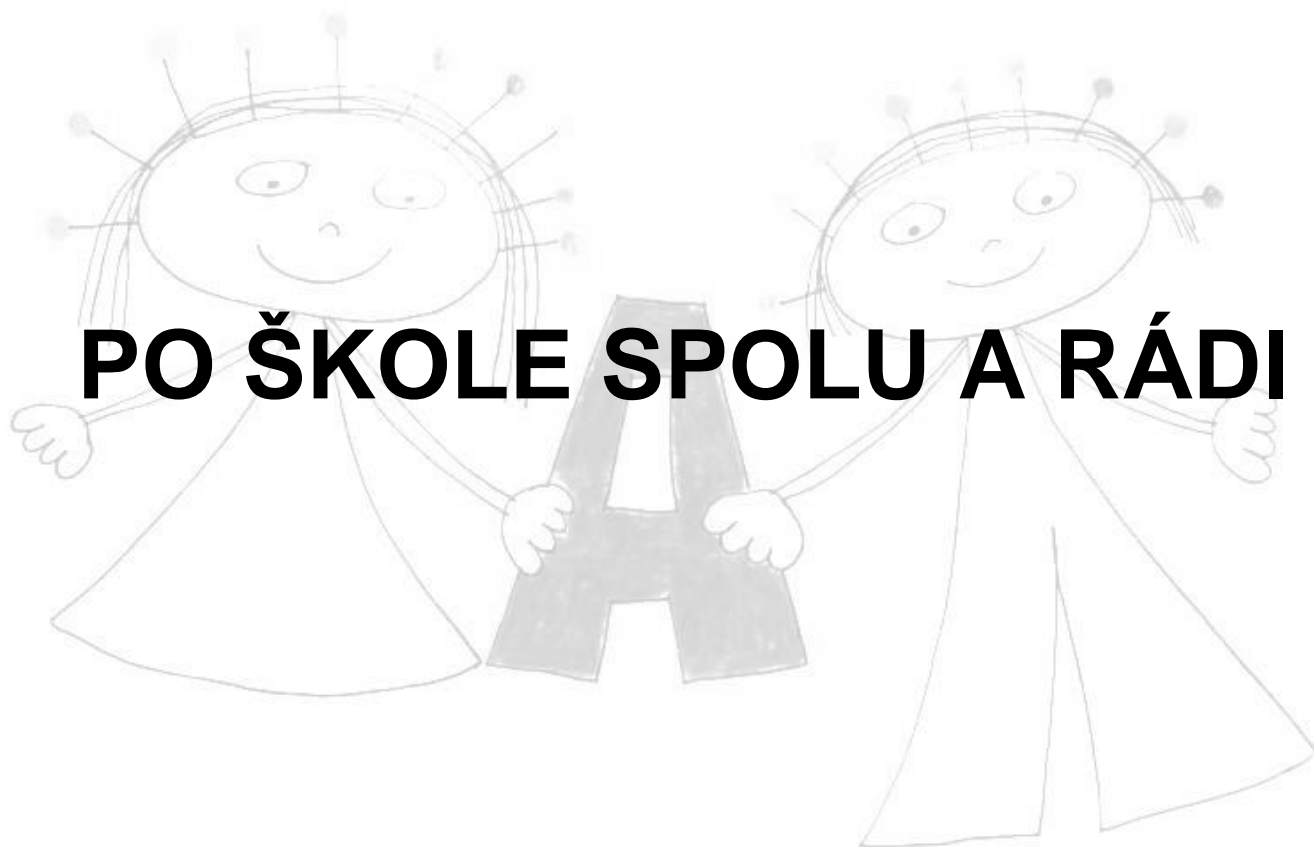

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ŠKOLNÍ DRUŽINY

S MOTIVAČNÍM NÁZVEM

Dokument zpracován vychovatelkou ŠD a ředitelkou školy.

Obsah ŠVP ŠD projednán na pedagogické radě: 31. 8. 2020

Č. j.: ZŠZá-58/2020

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2020

Vydala ředitelka školy: Mgr. Eva Klecandrová

Obsah ŠVP ŠD:

1. Identifikační údaje školní družiny.....	3
2. Obecná charakteristika školy.....	4
3. Podmínky zájmového vzdělávání.....	5
3.1. Věcné podmínky.....	5
3.2. Personální podmínky.....	5
3.3. Podmínky organizace vzdělávání.....	5
3.4. Podmínky pro zájmové vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	7
3.5. Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví.....	7
3.6. Psychosociální podmínky.....	7
4. Charakteristika ŠVP školní družiny.....	9
4.1. Cíle RVP ZV.....	9
4.2. Klíčové kompetence.....	9
4.3. Konkrétní cíle.....	12
4.4. Metody výchovného vzdělávání.....	12
4.5. Požadavky pro volný čas.....	13
4.6. Výchovně vzdělávací činnost v zájmovém vzdělávání.....	13
4.7. Formy zájmového vzdělávání.....	14
5. Obsah ŠVP školní družiny – tematické okruhy.....	16
5.1. Místo, kde žijeme.....	16
5.2. Lidé kolem nás.....	17
5.3. Lidé a čas.....	18
5.4. Rozmanitost přírody.....	18
5.5. Člověk a jeho zdraví.....	18
6. Celoroční plán školní družiny.....	20
6.1. Podzimní období.....	20
6.2. Zimní období.....	20
6.3. Jarní období.....	21
6.4. Letní období.....	22
7. Kontrola a hodnocení (evaluace).....	24

Přílohy ŠVP ŠD

Příloha č. 1 – Vnitřní řád školní družiny

1. Identifikační údaje školní družiny

Název školy:

Základní škola a Mateřská škola, Záměl, okres Rychnov nad Kněžnou

Sídlo:

Záměl 126, 517 43 Potštejn

Kontakt:

Mgr. Eva Klecandrová – ředitelka školy

Ivana Kotyzová – vychovatelka školní družiny

Kontakty:

ZŠ - 777 437 860

MŠ - 777 437 945

ŠJ - 777 437 909

ŠD - 775 867 012

E-mail: skola.zamel@seznam.cz

Webové stránky školy: <http://www.obeczamel.cz/skola/>

Datová schránka: tn6mi98

Zřizovatel školy:

Obec Záměl

Sídlo:

Záměl 158, 517 43 Potštejn

Kontakty:

494 546 211

724 754 993

Oficiální stránky obce: www.obeczamel.cz

E-mail: starosta@obeczamel.cz

Datová schránka zřizovatele: cacb3u6

2. Obecná charakteristika školy

Školní družina při základní škole a mateřské škole, Záměl, okres Rychnov nad Kněžnou:

- nabízí zájmové vzdělávání formou zájmových, vzdělávacích a spontánních činností, odpočinku a relaxací, výchovou, hrou, učením a individuální prací
- u žáků podporujeme citlivé vztahy k lidem, k přírodě, učíme je chránit si své zdraví, vedeme je k otevřené komunikaci, rozvíjíme schopnost spolupracovat a respektovat druhého
- zaměřujeme se na ochranu životního prostředí
- chceme, aby prostor školní družiny byl pro všechny příjemný a napomáhal vytvářet vhodné klima
- vedeme žáky k tvořivosti a rozvíjíme jejich estetické vnímání
- respektujeme individuální schopnosti a dovednosti žáků
- úkolem naší práce je položit základy ke klíčovým kompetencím, neboli schopnostem umět trávit volný čas, řešit problémy, kompetencím komunikativním, sociálním, občanským a pracovním
- rozvíjíme u žáků jejich schopnosti rozhodování, hodnocení a sebehodnocení - spojením žáků různých věkových skupin se osvědčuje jako výhoda
- starší předávají své zkušenosti a dovednosti mladším, všechny vedeme k tomu, aby respektovali jeden druhého

Školní družina je součástí příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Záměl. Jedná se o málotřídní neúplnou základní školu. Školní družina naplňuje jedno oddělení do kapacity 30 žáků.

Školní družina se nachází v nové přístavbě tělocvičny v 1. poschodí. Prostory jsou adekvátně vybaveny pro realizaci plnohodnotného zájmového vzdělávání. Strategické umístění školní družiny umožňuje ve velké míře využití navazujících prostor školní tělocvičny, multifunkčního hřiště, školní zahrady a okolní přírody k pravidelným pohybovým aktivitám.

3. Podmínky zájmového vzdělávání

a) Věcné podmínky

Pro úspěšnou pedagogickou práci jsou důležité nejen činnosti, které žákům nabízíme, ale také materiální podmínky. Základním předpisem pro tuto oblast je vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání žáků a mladistvých. K nezbytným požadavkům na prostředí, ve kterém probíhají činnosti žáků, patří: bezpečnost, snadné udržování pořádku a čistoty, nehluknost, řádné osvětlení, dostatek prostoru, přiměřený, čistý a hygienicky dobře udržovaný a věku odpovídající nábytek. Oddělení školní družiny má svojí vlastní místnost, která je zařízená jako herna. Část místnosti je pokryta kobercem, žáci ji využívají zejména ke hře se stavebnicemi, pro komunitní činnost, při odpočinkových činnostech. Pro zájmové a rukodělné činnosti je část místnosti vybavená stoly a židlemi. Hygienické zařízení je samostatné. Ve vybavení jsou didaktické stolní hry, stavebnice, hračky, drobné cvičební náčiní, dětské časopisy a knihy. Vše je umístěno tak, aby si je žáci mohli brát i ukládat samostatně podle předem určených pravidel. Prostory splňují estetická kritéria, výzdoba je mobilní, žáci se na ní podílejí. Výzdoba je obměňována podle ročních období a dalších aktuálních inspirací. Podle finančních možností mají děti k dispozici výtvarný materiál a pomůcky. Školní družina využívá pro odpolední činnosti tělocvičny školy a jejího vybavení. Pro tyto aktivity si mohou žáci vybrat z nabídky sportovního náčiní, cvičit na novém sportovním nářadí. Neinvestiční náklady školní družiny jsou částečně hrazeny z příspěvků, které jsou vybírány od rodičů žáků přihlášených do školní družiny. Příspěvky se používají na krytí nákladů na vytápění, dodávky vody, elektrické energie, na nákup nebo opravu vybavení.

b) Personální podmínky

Pedagogické působení ve školní družině zajišťuje plně kvalifikovaná vychovatelka s 37letou praxí. Při své práci se řídí společenskými a pedagogickými zásadami. Dokáže vybranými aktivitami v žácích vzbuzovat zájem o činnost, podporovat jejich sebevědomí a rozvíjet pozitivní stránky osobnosti. Vychovatelka podporuje všeobecný rozvoj žáků ve všech složkách vývoje. Vzhledem k málotřídnímu typu školy velice úzce spolupracuje s učiteli. Každoročně se účastní akreditovaných kurzů, vedením školy je podporována ve své profesionalizaci. Efektivně využívá samostudium k vlastnímu rozvoji v oboru.

c) Podmínky organizace vzdělávání

Podrobně popsána ve Vnitřním řádu školní družiny. Tento dokument je přílohou ŠVP ŠD

Přijímání žáků do školní družiny

Žák je do ŠD přijat na základě žádosti rodičů a vyplnění zápisního lístku, na kterém uvedou důležité informace o žákovi pro vychovatelku, rozsah docházky a způsob odchodu z družiny. Při zvýšeném počtu žádostí rozhoduje o přijetí ředitelka školy. Do školní družiny mohou na omezenou dobu chodit děti, které do ní nejsou přihlášeny. Děje se tak např. v době ranního provozu družiny. Omluvu nepřítomnosti žáka v

družině, odchylky od docházky žáka, nebo pokud má žák odejít ze školní družiny jinak nebo s jinou osobou, než je obvyklé a než je uvedeno na zápisním lístku, sdělí rodiče tuto skutečnost vychovatelce školní družiny písemně – s datem žádosti a podpisem zákonného zástupce žáka. Také předem známou nepřítomnost žáka ve školní družině oznámí rodiče dítěte písemně či telefonicky vychovatelce školní družiny. Vyloučení žáka ze ŠD je krajním řešením při porušování kázně, pořádku a při ohrožování zdraví a bezpečnosti ostatních žáků. Rodičům se sděluje písemnou formou.

Úhrada za zájmové vzdělávání

Za pobyt ve školní družině je vybírán poplatek, jehož výše je stanovena takto: Pevný příspěvek je jednotný pro všechny děti ŠD a činí 400,- Kč ročně. Částku škola využije na částečné krytí skutečných neinvestičních výdajů ve školní družině. Od poplatku za ŠD bude osvobozen zákonný zástupce dítěte, který pobírá sociální přídavek, nebo fyzické osobě, která o dítě pečuje a pobírá dávky pěstounské péče. Žádosti o výjimku podávají rodiče písemně ředitelce ZŠ. Pokud pominou důvody osvobození od poplatku, je zákonný zástupce dítěte povinen písemně oznámit změny ředitelce školy. Poplatek je splatný předem, platí se zpravidla najednou do 31. října daného školního roku vychovatelce, která je určena ředitelkou ZŠ.

Dokumentace

Ve školní družině se vede tato dokumentace:

- a) zápisní lístky pro žáky, kteří jsou zapsaní k pravidelné docházce
- b) přehled výchovně vzdělávací práce (třídní kniha)
- c) docházkový sešit
- d) ŠVP školní družiny
- e) Vnitřní řád školní družiny

Režim dne

Režim dne je stanovený s ohledem na psychohygienické podmínky. Jeho uspořádání dává možnost flexibilně reagovat na individuální potřeby aktivity a odpočinku u jednotlivých žáků. V průběhu dne umožňuje organizaci činností přizpůsobit neplánovanou situaci v družině. Pobyt žáků v družině provází řada režimových momentů – přechody, převlékání, sebeobslužné činnosti. Snahou je jejich plynulý průběh, automatizace.

V ranní provozu školní družiny jsou zařazovány klidné a nenáročné činnosti odpočinkového zaměření, které probíhají individuální formou. Žáci mohou do družiny docházet během celého ranního provozu.

Po vyučování dochází k poklesu výkonnosti žáků, proto jsou voleny spíše spontánní aktivity individuálního charakteru či aktivity skupinové. Po odpočinku navazují zájmové aktivity různého zaměření. K rekreačním činnostem jsou maximálně využívány venkovní sportoviště, která jsou součástí školy či vnitřní prostory

tělocvičny. U starších žáků, kteří mají delší vyučování, zařazujeme především činnosti odpočinkové a rekreační.

Žáci se řídí Vnitřním řádem školní družiny, se kterým byli prokazatelně seznámeni.

d) Podmínky pro zájmové vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami bude podle stupně a charakteru jejich podpůrných opatření při začleňování do volnočasových aktivit věnována průběžná zvláštní pozornost. Pro rozvoj talentovaných jedinců bude nabízet školní družina další doplňkové aktivity v oblasti jejich zájmů. Vychovatelka školy v daných případech úzce spolupracuje se školním poradenským pracovištěm a třídním učitelem žáka (ů).

e) Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Žáci přihlášení do družiny jsou poučeni o bezpečnosti, záznam o poučení je uveden v třídní knize

Důraz kladen na dodržování:

- vhodné struktury pracovního a odpočinkového režimu s dostatkem relaxace
- vhodného stravovacího a pitného režimu
- vhodného režimu zaměstnání s ohledem na hygienu učení a věk
- zdravého prostředí místnosti a ostatních prostor podle platných norem
- ochrany žáků před úrazy
- výrazného označení všech nebezpečných předmětů
- dostupnosti prostředků první pomoci, kontaktu na lékaře a jiné specifické služby

f) Psychosociální podmínky

Snažíme se vytvářet takové prostředí, které je pro všechny participující v rámci zájmového vzdělávání ve školní družině bezpečné, podnětné a příjemné. Pravidla pro optimální průběh edukačního procesu jsou srozumitelná, všemi účastníky akceptovaná. Pedagogický personál respektuje osobní, individuální i vývojové potřeby žáků.

Každý žák má stejná práva možnosti a povinnosti. Volnost a svoboda žáků je vyvážena přiměřenou organizovaností především vzhledem k bezpečnému prostředí pro všechny zúčastněné. Je uplatňován pedagogický styl s nabídkou, který počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním žáka.

Žáci jsou vedeni ke vhodnému společenskému chování, k toleranci, zdvořilosti, vzájemné pomoci. Zařazovány jsou hry a činnosti zaměřené na prosociální chování žáků.

Rodiče jsou v individuálních případech problémového chování bezprostředně informováni vychovatelkou. Vychovatelka spolupracuje s ředitelkou školy, která jako speciální pedagog zastupuje školní poradenské pracoviště.

4. Charakteristika ŠVP školní družiny

4.1. Cíle RVP ZV:

- umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů
- vést žáky k všestranné a účinné komunikaci
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situacích, vnímavost a citlivé vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, psychické i sociální zdraví
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci

Při strukturování aktivit vzdělávacího programu ŠD můžeme vycházet např. Také ze čtyř základních pilířů učení, které formulovala organizace OSN pro vědu, výchovu a kulturu UNESCO.

Učit se znát - získávat vědomosti, učit se objevovat nové věci, získávat poznatky, analyzovat je, dávat je do souvislostí, řešit problémy. (1., 2., 7., 8., 9.)

Učit se jak na to - získávat různé dovednosti a návyky potřebné pro život, komunikovat. (2., 7., 8., 9.)

Učit se žít společně - rozvíjet porozumění s jinými lidmi, poznání, že všichni máme práva, ale i povinnosti, osvojit si pravidla společenského chování, rozvíjet empatii, společně řešit problémy, pracovat jako člen týmu. (3., 4., 6., 7., 8., 9.)

Učit se být - rozvíjet vnitřní kvality jedince, budovat jeho hodnotový systém, pěstovat zdravý životní styl. (5., 6., 7., 8., 9.)

4.2. Klíčové kompetence

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Školní vzdělávací program školy stanovuje kompetence pro školní výuku. Při výchovné práci prostřednictvím volnočasových aktivit v družině na ně v principech

navazujeme, posilujeme je, rozvíjíme a rozšiřujeme o kompetence k trávení volného času.

Kompetence k učení

- poznává smysl a cíl učení, umí posoudit vlastní pokrok
- žák pomocí vychovatelky zkouší, které způsoby učení mu vyhovují
- aktivně spolupracuje při činnosti - nebojí se zeptat, požádat o vysvětlení
- vyhledává podporu, radu
- uvede příklady, jak dovednost použít v konkrétní situaci
- pomocí vychovatelky stanoví kritéria za jakých podmínek bude práce úspěšná
- kriticky hodnotí
- otevřeně diskutuje o výsledcích práce
- oceňuje vlastní pokrok

Kompetence k řešení problémů

- odhadne, co by při práci mohlo způsobit problém
- promýšlí a plánuje řešení problému
- samostatně nebo s pomocí vychovatelky postupuje při řešení jednotlivých problémů
- ověřuje prakticky správnost řešení
- rozpozná a uvědomuje si chybu, opraví ji
- je flexibilní, přizpůsobuje se změnám
- umí obhájit své rozhodnutí
- nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému, započatou činnost dokončuje

Kompetence komunikativní

- dokáže vyjádřit vlastní pocity při jednotlivých prožitcích
- používá správně a výstižně výrazy, které souvisí s tématem
- formuje svoje názory a myšlenky srozumitelně a v logickém sledu
- umí vyjádřit vlastní názor

- vyjadřuje se kultivovaně
- zeptá se, když něčemu nerozumí

Kompetence sociální a personální

- žák se učí plánovat, organizovat, řídit a hodnotit
- rozpozná vhodné a nevhodné chování
- při obtížích hledá pomoc spolužáků
- pod vedením vychovatelek navrhuje, co by se příště mohlo dělat jinak
- neodmítá neprozkoumané návrhy
- při potížích nesvaluje vinu na druhé
- účelně spolupracuje ve skupině
- podílí se na příjemné atmosféře ve skupině
- pokud nezvládne své chování, omluví se
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém
- ovládá a řídí své jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení

Kompetence občanská

- žák si uvědomuje svá práva i práva druhých
- vnímá nespravedlnost - rozpozná agresivitu, šikanu, dovede se jim bránit
- chová se zodpovědně, dbá na zdraví své i druhých
- respektuje a posiluje sociální a kulturní prostředí
- váží si tradice a kulturního dědictví
- projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům
- podílí se na rozvoji kvalitního životního prostředí

Kompetence pracovní

- dodržuje vymezená pravidla
- dovede vybrat a použít z nabídky materiálů a nástrojů, které nejlépe odpovídají činnosti

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení
- využívá svých získaných zkušeností v zájmu vlastního rozvoje
- rozpozná kvalitní práci a dobře splněný úkol
- prezentuje výsledky své práce

4.3. Konkrétní cíle

- regenerace sil dětí po vyučování
- vychovávat k smysluplnému využívání volného času a vybavovat žáky dostatkem námětů pro naplňování volného času
- rozvoj již získaných kompetencí a získávání nových, přiměřených věku
- osvojování si základů hodnot, na nichž je založena naše společnost, utvoření vztahů k ostatním lidem a k přírodě
- rozvoj sociální
- předcházení šikany, rozvoj osobnosti odolné vůči negativním vlivům
- zdravý způsob života, prevence rizik ohrožující zdraví
- umožňovat přípravu na vyučování
- možnost vzájemného doplňování školního vyučování a výchovně vzdělávací práce školní družiny, tohoto cíle dosahovat specificky, od školního vyučování výrazně odlišnými prostředky, přinášet nové podněty, obohacovat poznatky

4.4. Metody výchovného vzdělávání

Metody výchovně-vzdělávacího působení můžeme charakterizovat jako cesty k dosažení výchovně vzdělávacích cílů. Ve školní družině se můžeme setkat s těmito metodami:

- slovní (monologické, dialogické, práce s knihou)
- názorně-demonstrační (pozorování, předvádění, obrázky)
- praktické (pohybové a pracovní dovednosti, výtvarné činnosti)

4.5. Požadavky pro volný čas

- požadavek pedagogického ovlivňování volného času - vychovatelka navozuje a motivuje činnosti
- požadavek dobrovolnosti – všechny činnosti by měly být přiměřené věku dětí a jejich momentálnímu stavu, děti by je měly vykonávat dobrovolně na základě vzbuzeného zájmu a motivace
- požadavek zajímavosti a zájmovosti – činnosti by měly být pro děti atraktivní, měly by využívat jiné postupy a náměty než ty, které znají ze školy
- požadavek aktivity – činnosti volit tak, aby v nich mohly být přiměřeně úspěšné všechny děti
- požadavek citlivosti a citovosti – všechny činnosti by měly přinášet dětem kladné emoce, a to nejen z činnosti samé a následného ocenění, pochvaly, ale také radost z objevování či překonávání překážek
- požadavek seberealizace – neboť činností (jejímž produktem je radost) dítě nachází a objevuje samo sebe, zvláště, je-li kladně ohodnoceno, a prostřednictvím činnosti v oddělení si vytváří žádoucí sociální kontakty

4.6. Výchovně vzdělávací činnost v zájmovém vzdělávání

Zájmové vzdělávání se uskutečňuje:

- pravidelnou zájmovou, výchovnou, rekreační nebo vzdělávací činností včetně možnosti přípravy na vyučování,
- příležitostnou zájmovou, výchovnou, rekreační nebo vzdělávací činností včetně možnosti přípravy na vyučování,
- táborem a další obdobnou činností,
- osvětovou činností včetně shromažďování a poskytování informací pro děti, žáky a studenty, popřípadě i další osoby, a činností vedoucích k prevenci rizikového chování a výchovou k dobrovolnictví,
- individuální prací, zejména vytvářením podmínek pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů,
- využitím otevřené nabídky spontánních činností,
- vzdělávacími programy navazujícími na rámcové vzdělávací programy škol.

Navazuje na výchovně vzdělávací činnost školy při vyučování, přitom ale není jeho přímým pokračováním, ani ho nikterak nenahrazuje.

- způsob odpočinku a rekreace dětí odpovídá zdravotně hygienickým zásadám střídání práce a odpočinku a přispívá k odstranění únavy z předchozí školní činnosti, pomáhá uspokojovat a rozvíjet potřeby a zájmy dětí

- výchovným působením učí vychovatelka naplňovat volný čas dětí hodnotným způsobem, obohacuje jejich vzdělání o nové poznatky a dovednosti z nejrůznějších oblastí, ovlivňuje a prohlubuje hodnotné potřeby a zájmy, rozvíjí jejich schopnost a nadání, upevňuje charakterové vlastnosti a pomáhá vytvářet v psychice dětí bohaté podněty pro neorganizovanou spontánní činnost

Obsahovou stránku mimoškolní výchovy tvoří různé typy činností:

- **odpočinkové činnosti** – mají odstranit únavu, zařazují se nejčastěji po obědě a dále dle potřeby kdykoliv během dne. Jde o klidové hry, klidné zájmové činnosti, které jsou fyzicky a psychicky nenáročné
- **rekreační, relaxační činnosti** – slouží k regeneraci sil, převažuje v nich odpočinek aktivní s náročnějšími prvky pohybovými. Smyslem tohoto typu činností je kompenzace nedostatku pohybu při školní výuce
- **sebeobslužné činnosti** – orientují se na vedení dětí k samostatnosti v péči o vlastní osobu a majetek i při jednání s lidmi
- **zájmové činnosti** – rozvíjení osobnosti žáka, umožňují žákům seberealizaci i kompenzaci možných školních neúspěchů i další rozvoj pohybových dovedností a poznání.
  - **pravidelná zájmová činnost** - je dána týdenní skladbou zaměstnání, jsou v ní zpracovány - pracovní zájmové činnosti, výtvarné zájmové činnosti - hudební zájmové činnosti - sportovní zájmové činnosti - přírodovědné zájmové činnosti
  - **příležitostná činnost** - není zahrnuta v týdenní skladbě oddělení. - besídky, slavnosti - akce pro rodiče - soutěže, výstavy
  - **spontánní činnosti** - zahrnují klidové individuální činnosti po obědě, při pobytu venku, spontánní hry v rámci ranního pobytu žáků nebo koncové družiny. Vychovatelka při těchto činnostech zajišťuje bezpečnost žáků, ale především navozuje a podněcuje jejich vlastní aktivity
  - **příprava na vyučování** – zahrnuje okruh činností související s plněním školních povinností, není to však povinná činnost družiny. Může jít o vypracování domácích úkolů (se souhlasem rodičů), nebo zábavné procvičování učiva formou didaktických her, ověřování a upevňování školních poznatků v praxi při vycházkách, exkurzích a dalších činnostech.

4.7 Formy zájmového vzdělávání

Zájmové vzdělávání se uskutečňuje **formou** pravidelné denní docházky, pravidelné docházky nebo nepravidelné a příležitostné docházky.

- pravidelnou denní docházkou přihlášení k zájmovému vzdělávání nejméně 4 dny v týdnu po dobu nejméně 5 po sobě jdoucích měsíců,
- pravidelnou docházkou přihlášení k zájmovému vzdělávání v rozsahu nejméně jedenkrát za 2 týdny po dobu nejméně 5 po sobě jdoucích měsíců, které není pravidelnou denní docházkou,
- nepravidelnou a příležitostnou docházkou přihlášení k zájmovému vzdělávání v jiném rozsahu, než je uvedeno výše

5. Obsah ŠVP školní družiny

Program školní družiny je inspirován kapitolou RVP pro 1.stupeň „Člověk a jeho svět“, je tvořen dle podmínek typu školy - malotřídní ZŠ 1. stupeň, s ohledem na umístění školy – vesnická ZŠ.

Vzdělávání v oblasti „Člověk a jeho svět“ rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti, utváří se tak jejich prvotní ucelený obsah světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami, jevy a složitějšími ději. Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich. Na základě poznání sebe a svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, chápat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Při osvojování poznatků a dovedností se žáci učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných. Podmínkou správného naplnění obsahu této vzdělávací oblasti je vlastní prožitek žáků, propojování s reálnými životními situacemi a konkrétní lokalitou působení družiny, vytváření nových situací, nacházení místa mezi vrstevníky, vytváření pracovních a režimových návyků.

Oblast „Člověk a jeho svět“ se člení do dalších **pěti tematických okruhů**:

5.1. Místo, kde žijeme

- **Náš domov** - povídáme si, kdo tvoří naši rodinu, orientace v příbuzenských vztazích, vyprávíme si, jak trávíme s rodiči náš volný čas, kreslíme a malujeme členy naší rodiny, dům, kde bydlíme, vytvoříme krabicový model našeho domu a bytu.
- **Naše škola a okolí** - víme, koho zde můžeme potkat, umíme zdravit dospělé, pořádáme vycházky do okolí školy, bezpečná cesta do školy, kreslíme naši školu, co se nám líbí i nelíbí, zdobíme školní družinu vlastními díly, vytvoření kladného vztahu ke škole
- **Obec, kde žijeme** - navštívíme důležitá místa v obci, spolupracujeme se sociálním a kulturním výborem obce a spolkem hasičů, využijeme poznatků z vycházek jako motivaci k dalším činnostem - tematické hry, malování toho, co jsme si zapamatovali
- **Náš region** - neopomeneme regionální pohádky či pověsti jako poslechové činnosti, zařadíme činnosti, které v dětech posilují vztah k místním tradicím

- **Turistika a cestování** - cestujeme prstem po mapě - navštěvujeme významná města a místa České republiky, vyprávíme si o jejich zvláštnostech, poznáváme mapové a turistické značky, vyprávíme si o zkušenostech, zážitcích a zajímavostech z vlastních cest a porovnáváme způsob života a přírodu v naší vlasti i jiných zemích
- **Dopravní výchova** – seznamujeme se se základními pravidly bezpečnosti, při vycházkách se řídíme pravidly silničního provozu, poznáváme dopravní značky, vyrábíme si dopravní značky, které použijeme pro didaktické hry, hrajeme si na přepravu vlakem, autobusem, jsme v roli cestujícího dítěte, dospělého, řidiče, starého člověka, revizora

5.2. Lidé kolem nás

- **Rodina** - povídáme si, kdo tvoří naší rodinu, orientace v příbuzenských vztazích, představujeme povolání našich rodičů, dramatické ztvárnění, kreslíme, čím bychom chtěli být, zdůvodňujeme naši volbu a určujeme co musíme umět pro výkon této profese, vyprávíme, jak trávíme prázdniny u prarodičů, besedujeme o tom, co pro nás znamenají naše maminky, co pro nás dělají, vyrábíme dárky na Den matek.
- **Kamarádi** - vzájemně se poznáváme při společných hrách, učíme se spolupracovat, pomáhat si a povzbuzovat se, vytvoříme seznam vlastností, kterých si na kamarádech nejvíce vážíme, rozlišujeme dobré a špatné vlastnosti, povídáme si na téma „Šikana“ - učíme se rozpoznávat její projevy
- **Chování mezi lidmi** - osvojujeme si zásady vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomujeme si význam a podstatu tolerance, empatie a vzájemné úcty, poznáváme, jak se lidé sdružují, seznamujeme se se základními právy a povinnostmi
- **Tolerance** - povídáme si o psychicky i tělesně postižených lidech, sdělujeme si, zda jsme někoho takového již potkali, hledáme v místnosti ukrytý předmět - zkusíme porozumět posunkům spolužáků, abychom se vcítili do situace neslyšících lidí, zkusíme projít trasu znázorněnou na podlaze, máme zavázané oči a ostatní nám radí, kudy máme jít - vcítění se do pocitů nevidomého člověka, cvičíme hmat, poslepu určujeme předmět, zkusíme provádět běžné úkony jen jednou rukou, malujeme ústy či nohou - vcítění se do pocitů tělesně postižených, čteme si pohádky z různých světadílů a cizích zemí, povídáme si, zda jsme některé cizí země navštívili, jací lidé v nich žijí, čím se od nás liší, jakou mluví řečí
- **Svátky a oslavy** - sledujeme, kdy mají svátek či narozeniny naši spolužáci a popřejeme jim, učíme se vhodně poblahopřát při různých příležitostech, vyrábíme Mikuláše, čerty a anděly, vyprávíme si o adventu a vánočních zvycích, čteme si v knížkách o Vánocích, zpíváme si písničky se zimní

tématikou a vánoční koledy, vyrábíme vánoční ozdoby z papíru, z přírodního materiálu a zdobíme jimi vánoční stromeček, vánočně vyzdobíme družinu, vyrábíme přáníčka k Vánocům, čteme si a besedujeme o lidových tradicích a zvycích týkajících se jara a Velikonoc, učíme se koledy na pomlázku, malujeme a zdobíme kraslice různými technikami, povídáme si o státních svátcích a významných dnech České republiky

5.3. Lidé a čas

- **Náš denní režim** - povídáme si o zásadách denního režimu, učíme se rozlišovat povinnosti a zábavu, jednotlivým činnostem přiřazujeme vhodnou denní dobu, kreslíme vhodné i špatné využití volného času, diskutujeme nad obrázky, besedujeme na téma „Jak jsem trávil víkend“, malujeme co jsme zažili, a navrhujeme jiný program pro další víkendy.
- **Měření času** - procvičujeme určování času na papírových hodinách, připomínáme si dělení roku na roční období a besedujeme nad názvy měsíců, pranostiky
- **Jak se mění lidé a okolí** - prohlížíme si fotografie z dětství našich rodičů a naše, besedujeme o tom, co člověk může v jednotlivých věkových obdobích zažít a naučit se, na vycházce sledujeme rozdíly mezi novostavbami a starými domy, prohlížíme si staré fotografie naší vesnice, čteme české pohádky, říkadla, zpíváme lidové písničky, zkusíme z nich vypožorovat, jak žili lidé v minulosti, proměny způsobu života a bydlení
- **Regionální památky** - poznáváme regionální památky, povídáme si o lidech a oborech zkoumajících minulost

5.4. Rozmanitost přírody

- **Zvířata a rostliny kolem nás** - na vycházkách se seznamujeme s proměnlivostí a rozmanitostí přírody, učíme se poznávat stromy, květiny, léčivé byliny, savce a ptáky, k poznávání využíváme atlasů a encyklopedií, povídáme si o ročních obdobích - sledujeme změny v přírodě a životě zvířat, staráme se o ptáčky a školní krmítka, vyprávíme si o našich domácích zvířatech a péči, jakou vyžadují, kreslíme je
- **Chráníme své životní prostředí** - při vycházkách pozorujeme čistotu a úpravu okolí, poukazujeme na nevhodné chování lidí, které poškozují přírodu, ujasňujeme si, jak správně třídit odpad a uplatňovat šetrnost v užívání vody a energie, výchova k ekologii
- **Na návštěvě v lese** - připomínáme si, jak se chovat, abychom nerušili zvířata a neohrožovali je, povídáme si o práci myslivce a hajného

5.5. Člověk a jeho zdraví

- **Lidské tělo** - vyprávíme si, z jakých částí se naše tělo skládá, vědomosti fixujeme pomocí soutěží a tematických her.

- **Čistota půl zdraví** - besedujeme o osobní hygieně a jejím významu, kontrolujeme běžnou denní hygienu, ujasňujeme si hygienické zásady při kašli, kýčání, použití WC a upozorňujeme se navzájem na prohřešky proti těmto zásadám
- **U lékaře** - povídáme si o práci lékaře, zdravotní sestry a lékárníka, připomínáme si, jak chránit své zdraví, abychom lékaře nepotřebovali, dostatečné oblékání, otužování, zdravý pohyb, dramatizujeme různé situace z lékařského prostředí, povídáme si o svých zkušenostech z pobytu v nemocnici
- **Chráníme naše zdraví** - čteme a vyprávíme si o tom, jak předcházet úrazům, v návaznosti na učivo rozvíjíme zkušenosti s ošetřením nemocného nebo zraněného, naučíme se používat potřebná telefonní čísla a jak zavolat pomoc, besedujeme o návykových látkách, odhadujeme další nebezpečí, která nás mohou ohrozit, zjišťujeme jak jim předcházet
- **Máme rádi pohyb** - navštěvujeme pravidelně tělocvičnu, hrajeme pohybové a míčové hry, soutěže, opičí dráhu, co nejčastěji chodíme na procházky a hřiště
- **Jíme zdravě** - rozlišujeme zdravé a nezdravé jídlo, sestavujeme správný zdravý denní a týdenní jídelníček, malování oblíbeného jídla, pitný režim, ukázka stolování Jednotlivé okruhy jsou rozpracovány a sestaveny jako nabídka témat, ze kterých vybírá vychovatelka dle konkrétních potřeb a situací. Rozpracovává si je do činností pro různé věkové skupiny žáků, liší se úrovní náročnosti nabízených činností.

6. Celoroční plán školní družiny

6.1. Podzimní období

- **Odpočinková činnost** - odpočinek na koberci, klidná zaměstnání s využitím individuální četby, společná četba, předčítání, práce s dětskými časopisy. Stolní, společenské a tvořivé hry podle výběru dětí. Volné rozhovory vychovatelky s dětmi.
- **Rekreační činnost** - denní vycházky do okolí naší školy a přírody, hry na hřišti. Tělovýchovné chvílky, pohybové hry s doprovodem hudby, volné hry dle vlastního výběru, řízené soutěživé hry, tématické a dramatizující hry.
- **Sebeobslužná činnost** - péče o svůj majetek, aktovku, učebnice, chování v jídelně, zásady správného stolování, zdravení, zásady správného chování, dodržování bezpečnosti a hygieny při hrách a všech činnostech ve ŠD.
- **Pracovní zájmová činnost** - výroba veselého dráčka „Papíráčka“. Práce s přírodním materiálem, papírem, drobné výrobky z textilu. Opatrnost při zacházení s různými nástroji, jak se co drží a jak se s čím zachází.
- **Výtvarná zájmová činnost** - kreslení, malování a modelování s podzimní tematikou, výtvarné dotváření přírodnin, kombinování různých technik, hravé činnosti s barvou. Ilustrace k pohádkám a říkadlům.
- **Hudební zájmová činnost** - dětské popěvky, říkadla, rozpočítadla, hudebně pohybové hry, poslech hudby. Hra na tělo a doprovodné rytmické hudební nástroje.
- **Sportovní zájmová činnost** - turistické vycházky, sportovní hry v tělocvičně, na hřišti, tělovýchovné chvílky, cviky pro správné držení těla. Seznámení s tělocvičným náradím a náčiním, poučení o bezpečnosti v tělocvičně. Hry ve volném terénu.
- **Přírodovědná zájmová činnost** - pozorování podzimní přírody, její proměny, práce na zahrádce a na poli. Poznávání stromů podle listů a plodů, poznávání nejběžnějších druhů jedlých i jedovatých hub, poznávání ovoce a zeleniny. Sběr přírodnin, ochrana přírody, zásady péče o zvířata. Soutěže s podzimní tematikou.
- **Příprava na vyučování** - opakování učiva pomocí didaktických her, ověření osvojených poznatků v praxi a při vycházkách.

6.2. Zimní období

- **Odpočinková činnost** - klid na koberci, soutěživé stolní hry, hádanky, hry se stavebnicí. Rozhovory o dětských problémech a zážitcích. Poslech pohádek a dětských příběhů, práce s dětskými časopisy. Vyprávění, předčítání, společná četba.

- **Rekreační činnost** - vycházky se zimními zábavami dětí, za nepříznivého počasí tělovýchovné chvílky v tělocvičně. Poučení o předcházení úrazů při zimních sportech. Volné hry dle vlastního výběru, řízené soutěživé hry, tématické a dramatizující hry.
- **Sebeobslužná činnost** - péče o svůj majetek, aktovku, učebnice, chování v jídelně, zásady správného stolování, zdravení, zásady správného chování, dodržování bezpečnosti a hygieny při hrách a všech činnostech ve ŠD.
- **Pracovní zájmová činnost** - výroba postaviček Mikuláše, čerta, anděla, výroba vánočních ozdob, skládanek, vystřihovánek. Společná vánoční výzdoba družiny. Příprava drobných dáreků pro rodiče, sourozence, kamarády. Výroba masek na karneval.
- **Výtvarná zájmová činnost** - kreslení, malování a modelování se zimní a vánoční tematikou, kombinování různých technik, hravé činnosti s barvou. Výroba vánočních přáníček pro důchodce, zhotovení dáreků k zápisu.
- **Hudební zájmová činnost** - zpívání a poslouchání vánočních koled, dětské popěvky se zimní tematikou, hudebně pohybové hry. Hra na tělo a doprovodné rytmické hudební nástroje.
- **Sportovní zájmová činnost** - sportovní hry v tělocvičně, cviky na náradí, zimní hry v přírodě, hry na sněhu. Poučení o nebezpečí, seznámení s místy vhodnými pro zimní hry.
- **Přírodovědná zájmová činnost** - vycházky do zimní přírody, praktické poznávání vody v různých skupenstvích, pozorování a vyprávění o životě zvířat a ptáků, pomoc při jejich krmení, pozorování jejich stop. Poznávání ptáků, kteří nejčastěji přilétají ke krmítku. Sledování pohybu Slunce a Měsíce. Péče o pokojové rostliny ve ŠD, praktické činnosti při jejich pěstování. Soutěže se zimní tematikou.
- **Příprava na vyučování** - opakování učiva pomocí didaktických her, ověření osvojených poznatků v praxi a při vycházkách.

6.3. Jarní období

- **Odpočinková činnost** - odpočinek na koberci, stolní, společenské a jiné hry, hádanky. Práce s dětskými časopisy, společná četba, vyprávění, předčítání. Individuální zájmové činnosti. Volné rozhovory vychovatelky s dětmi.
- **Rekreační činnost** - vycházky do jarní přírody, rozšiřování poznatků z prvouky. Hry ve volné přírodě, na hřišti, tělovýchovné chvílky, pohybové hry s doprovodem hudby, volné hry dle vlastního výběru, řízené soutěživé hry. Tématické a dramatizující hry.
- **Sebeobslužná činnost** - péče o svůj majetek, aktovku, učebnice, chování v jídelně, zásady správného stolování, zdravení, zásady správného chování, dodržování bezpečnosti a hygieny při hrách a všech činnostech ve ŠD.

- **Pracovní zájmová činnost** - papírové skládanky, vystřihovánky, výroba papírových květin, velikonoční výrobky, kraslice, výroba dárků pro maminky, pomoc při úklidu v okolí školy.
- **Výtvarná zájmová činnost** - kreslení, malování a modelování s jarní a velikonoční tematikou, kombinování různých technik, hravé činnosti s barvou. Kreslení dopravních značek a prostředků.
- **Hudební zájmová činnost** - dětské popěvky a koledy s jarní tematikou, říkadla, rozpočítadla, hudebně pohybové hry, poslech hudby, hudební hry. Hra na tělo a doprovodné rytmické hudební nástroje. Družinová SuperStar.
- **Sportovní zájmová činnost** - turistické vycházky, sportovní hry v tělocvičně, na hřišti, tělovýchovné chvílky, závodivé a míčové hry. Hry ve volném terénu.
- **Přírodovědná zájmová činnost** - vycházky jarní přírodou, pozorování změn a povídání o jarní přírodě, pozorování zvířat, vyprávění o mláďatech, pozorování vývoje rostlin, poznávání jarních květin, pozorování přiletu ptactva, rozlišování ptáků podle zpěvu, pozorování práce na poli a v zahradě. Sledování činnosti včel, vyprávění o jejich užitečnosti. Sběr léčivých bylin, jejich význam pro naše zdraví. Soutěže s jarní tematikou.
- **Příprava na vyučování** - opakování učiva pomocí didaktických her, ověření osvojených poznatků v praxi a při vycházkách.

6.4. Letní období

- **Odpočinková činnost** - relaxace na koberci, soutěživé stolní hry, hádanky, hlavolamy, hry se stavebnicí. Individuální zájmové činnosti. Vyprávění o prázdninách. Společná četba, poslech, práce s dětskými časopisy.
- **Rekreační činnost** - vycházky do přírody, letní turistika. Hry ve volné přírodě, na hřišti, tělovýchovné chvílky, pohybové hry s doprovodem hudby, volné hry dle vlastního výběru, řízené soutěživé hry. Koupání a hry ve vodě, poučení o předcházení úrazů při koupání. Tematické a dramatizující hry.
- **Sebeobslužná činnost** - péče o svůj majetek, aktovku, učebnice, chování v jídelně, zásady správného stolování, zdravení, zásady správného chování, dodržování bezpečnosti a hygieny při hrách a všech činnostech ve ŠD.
- **Pracovní zájmová činnost** - práce s papírem, drobné výrobky z přírodního materiálu, práce s textilem.
- **Výtvarná zájmová činnost** - kreslení, malování a modelování s letní tematikou, kombinování různých technik, hravé činnosti s barvou a přírodním materiálem.
- **Hudební zájmová činnost** - dětské popěvky, říkadla, rozpočítadla, hudebně pohybové hry, poslech hudby. Hra na tělo a doprovodné rytmické hudební nástroje.

- **Sportovní zájmová činnost** - turistické vycházky, sportovní hry, drobné hry v přírodě, soutěže družstev v kolektivních hrách, tělovýchovné chvílky, závodivé a míčové hry. Hry ve volném terénu.
- **Přírodovědná zájmová činnost** - vycházky do přírody, u vody pozorování ryb, obojživelníků, vodního ptactva, sběr a určování ptačích per, vyprávění o životě zvířat, poznávání květin, stromů, keřů, určování světových stran podle jevů v přírodě. Pozorování zemědělských prací, poznávání druhů obilovin. Soutěže s letní tematikou.
- **Příprava na vyučování** - opakování učiva pomocí didaktických her, ověření osvojených poznatků v praxi a při vycházkách.

7. Kontrola a hodnocení (evaluace)

ŠVP školní družiny není dogma, je potřeba s ním průběžně pracovat a na základě evaluace jej doplňovat, obměňovat i pozměňovat.

Vnitřní evaluace probíhá na úrovni :

- **individuální** - každá vychovatelka si průběžně hodnotí vlastní činnost, hledá nové metody, které by postupně vedly ke kvalitnější práci
- **vedení školy** - výchovnou práci v družině hodnotí vedení školy, které zjišťuje svými vlastními prostředky (pozorování, hospitace a kontroly)
- **vnější evaluační procesy** - zpětná vazba ze získaných informací od rodičů, samotných dětí, zřizovatele a České školní inspekce

Hodnocení směrem k žákům provádíme průběžně – hodnotíme individuální výsledky žáků, jejich pokroky, úspěchy, nezdary. Individuální hodnocení má zvláštní význam i pro sebehodnocení žáka. S žákem o pokrocích, kterých dosahuje, vhodným způsobem hovoříme.